

BEYİN FIRTINASI

Beyin fırtınasını ilk defa uygulamaya koyan ve kullanımını için gerekli koşulları belirleyen Alex Osborn'dur. Beyin fırtınası hiçbir tür yargılamanın olmadığı ortamlarda gerçekleştirilir; yaratıcı ve orijinal fikirlerin doğmasına yardımcı olur.

Beyin fırtınası, bir gruba ait öğrencilerin, açık fikirli olarak, bir konu olay veya problem durumu hakkında düşünmelerini ve mantıklı olup olmadığı endişesine kapılmadan olabildiğince çok sayıda fikir üretmelerini istemek olarak tanımlanabilir.

Katılımcıların hayal güçlerini kullanmalarını sağlayan ve yaratıcılıkların yüreklendirici bir sorun çözme yöntemidir. Bireylerin yaratıcı düşüncelerini devreye sokarak çok sayıda fikri, bir grup insandan, kısa sürede elde etme tekniği olarak tanımlanabilir.

Beyin fırtınası, değerlendirme yada sınırlama olmaksızın bir sorunun çözümüne ilişkin mümkün olduğunca çok çözüm yollarını elde etmek için düzenlenmiş olan bir grup çalışması sürecidir. Beyin fırtınası, yaratıcı düşünmenin temel boyutlarını somutlaştırmaktadır. Fikir, ancak verilen bir durumda uygulanabilen bir yeniliğin parçası olduğunda yaratıcı bir özellik taşır.

Beyin fırtınası, sistemli bir yaklaşım ortaya koyması ve yaratıcılık yöntemleri içindeki kullanımı göz önüne alındığında düşünce oluşturmaya yönelik geniş kapsamlı bir süreçtir. Beyin

fırtınasında alışılmamış fikirler üretme yeteneği, o anda verilen durumun ya da koşulların ötesini görebilme ve sorunun farklı boyutlarının tekrar tanımlanması üzerinde durulur. Diğer bir deyişle, sürece katılan herkes sorunun çözümine ilişkin öneriler geliştirir, yeni ve yaratıcı yaklaşımlar ortaya koyar. Beyin fırtınasının esası; belirli bir durum veya probleme ilişkin, fikir ve seçenekleri ortaya koymaktır. Örneğin bir teneke kutunun, eski gazetelerin veya bir ataşın kullanım alanlarının bulunması türünden bir alıştırma ile öğrenciler yaratıcı düşünmeye ve imgeleme yapmaya zorlanırlar.

Öğretmen yada lider beyin fırtınasının temelinde yatan ilkeleri ve tekniğin uygulanışını kavramış olmalıdır. Böylece tekniğin başarıyla uygulanışında katkısı olur. Katılım oranını yükseltmek için öğrencileri güdülemek ve yaratıcı fikirlerin ortaya çıkmasını kolaylaştırmak amacıyla öğrenciler konuşmaya özendirilir

Beyin fırtınası ile tartışılacak konu ana hatlarıyla daha önceden belirlenmeli ve öğrencilerin konu hakkında genel bilgi edinmelerine olanak hazırlanmalı, ancak ayrıntıya inmekten sakınmalıdır. Aksi takdirde daha önceden öğrencinin problemin çözüümü ile ilgili düşünmesi önlenemez. Böyle bir uygulama ise tekniğin yaratıcı ve özgün fikir üretme amacına ters düşer.

Başarılı bir beyin fırtınasında; değerlendirmenin sonraya bırakılması, serbest ve neşeli bir ortam yaratılması, olabildiğince çok miktarda fikir üretilmesinin sağlanması, önerilen fikirlerin gruplanması ve geliştirilmesi çok önemlidir.

Öğretmen sınıfı sürekli güdüleyerek, heyecanlandırarak zincirleme etki tepki bağıını kurmalı, tartışmayı canlı bir hava içinde sürdürmeye çaba harcamalıdır.

Etkili bir beyin fırtınası veya tersine beyin fırtınası sürecinin oluşabilmesi, başlıca dört faktöre bağlıdır.

1. **Beyin fırtınası esnasında öğrencilerin ileri sürdükleri fikirler asla eleştirilmemelidir.** Çünkü, öğrencilerin, hayal güçlerini rahatça kullanabilmeleri için düşüncelerinden dolayı yargılanacakları endişelerini taşımamaları gerekir.
2. **Beyin fırtınası esnasında öğrencilerde sınırsız düşünme özendirilmelidir.** Dolayısıyla, öğretmen için öğrencilerin ürettikleri fikirlerin acayip veya tuhaf olması pek önem arz etmez; aksine bu tür fikirler özendirilir. Çünkü beyin fırtınası esnasında ortaya atılan olağandışı fikirler problemlere yeni çözüm yolları üretmek için gereklidir.
3. **Beyin fırtınası esnasında öğrencilerin fikirlerinde genellikle nitelik yerine nicelik aranmalıdır.** Bu nedenle, beyin fırtınası modeli uygulanırken öğrencilerin karşılaştıkları probleme ilişkin olarak iyi bir çözüm üretme olasılığını arttırmak için, onların mümkün olduğu kadar çok sayıda fikir üretmelerini cesaretlendirmek temel prensiptir.
4. **Öğrencilerin beyin fırtınasını gerçekleştirmelerindeki amaçları, gelişme ve geliştirme olmalıdır.** Çünkü, beyin fırtınasında, öğrencilerin birbirlerinin fikirlerinden de

esinlenerek düşünce listesindeki fikirlerin çoğaltılması amaçlanır.

Beyin Fırtınasını Kullanırken Yapılması Gerekenler:

Beyin fırtınasını kullanırken yapılması gerekenler maddeler biçiminde sıralanabilir;

1. Gürültülü bir ortam oluşturmaya çalışın.
2. Kahkaha seslerinin duyulmasına izin verin.
3. Akla yakın olmayan ve uçuk fikirlerin ifade edilmesine izin verin.
4. Ortaya atılan fikirleri büyük kağıtlara yazın.
5. Değerlendirmenin zamanı gelince başlamasını sağlayın.
6. Beyin fırtınasını yöneteninde yapacağı değerlendirmenin zamanını bekleyin.
7. Düşüncelerin değişik biçimlerde ifade edilmesine izin verin.
8. Tekrarlamaları belirleyin, bir düşüncenin ikinci ifade edilmişindeki farkları anlamaya çalışın.
9. Beyin fırtınasıyla yeni tanışanlara önlerindeki engelleri anlatın.
10. Çalışmaya katılan, yaş ve konum bakımından kıdemli grup elemanlarına önceden hazırlayıcı brifing verin.
11. Ortaya konan bütün düşünceleri sırasıyla numaralandırın.
12. Çalışmayı hep akla en gelmeyecek düşünceyle bitirin.
13. Sorunun ilk seçilen yeniden tanımlaması artık fikir üretimine yardımcı olamamaya başladığında, mutlaka ikinci bir yeniden tanımlama seçin.

14. Her yeniden tanımlamayı mutlaka "Kaç değişik şekilde...?" diye formülleştirerek yazın.
15. "Nasıl?" diye başlayan soruların hep anlamlı cümleler olmasına dikkat edin.
16. Çalışmanın serbest ve neşeli bir ortamda yürütülebilmesini sağlamak için, ısınma turu uygulamasından yararlanın.

Beyin Fırtınasını Kullanırken Yapılmaması Gerekenler:

Beyin fırtınasını kullanırken yapılmaması gerekenler ise şöyledir;

1. Asla teyp kullanmayın.
2. Söylenenleri kaydetmek için yazı tahtasından yada saydamlardan yararlanmayın.
3. Sürece katılanlardan hiç kimseyle dalga geçmeyin.
4. Çalışmaya fiilen katılmayan hiç kimsenin süreci izlemesine izin vermeyin.
5. Çalışmaların dışarıdan gelenlerce kesintiye uğratılmasına meydan vermeyin.
6. Üzeri kaydedilen önerilerle dolan kağıtların tersini kullanmayın.
7. Başlangıçtaki tartışmada fazla zaman harcamayın, çok fazla ayrıntıya girilmesine olanak vermeyin.
8. Artık verimli olmamaya başlamış bir çalışma sürecini zorlayarak devam ettirmeye çalışmayın.

Beyin Fırtınası Tekniğini Uygulama Örnekleri:

Beyin fırtınası ile tartışılacak konu ya da sorunlara örnek olarak şunlar verilebilir:

- ✓ Öğrenme yetersizliği nedir?
- ✓ Bisküvi fabrikasındaki pazarlama sorunları nasıl çözülür?
- ✓ Daha hızlı daha yavaştır. Örneğin...
- ✓ Dedikodu nasıl yok edilir?
- ✓ Mektup açacağı başka hangi amaçla kullanılabilir?
- ✓ Kentlere göçü önlemenin yolları nelerdir?
- ✓ Müzeler eğitimde daha işlevsel olarak kullanılabilir mi?
- ✓ İzci liderlerinin kendilerine özgü yön bulma yöntemleri nelerdir?

KAYNAKLAR

1. ÖZDEN Yüksel, Öğrenme ve Öğretme PegemA yayıncılık
2. SABAN Ahmet, Öğrenme – Öğretme Süreci, Nobel yayıncılık 2002
3. ÜN AÇIKGÖZ Kamile, Aktif Öğrenme, Eğitim Dünyası Yayınları 2003
4. ÜSTÜNDAĞ Tülay, Yaratıcılığa Yolculuk, PegemA Yayıncılık 2002